

Застосування Agile-підходів для створення мінімально життєздатної моделі фондового ринку в Україні

Сергій Тихоненко

здобувач освітньої програми

«Agile-технології розробки програмного забезпечення»,

ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,

e-mail: tykhonenkoss@krok.edu.ua

Олег Мушинський

викладач кафедри інформаційного менеджменту,

математики та статистики,

ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,

e-mail: mushinskyo@krok.edu.ua,

ORCID: 0000-0003-4377-8341

Актуальність теми. Формально фондовий ринок в Україні існує, проте на практиці він майже не функціонує як повноцінний механізм залучення інвестицій. Основна активність зосереджена навколо облігацій внутрішніх державних позик (ОВДП), тоді як інструменти для прямого інвестування громадян або бізнесу — практично відсутні. Станом на 2025 рік частка фондового ринку у фінансовій системі країни залишається нижчою за 5% [1].

В умовах війни та економічної нестабільності особливої ваги набуває пошук інноваційних, адаптивних механізмів розвитку фінансової системи. Розробка мінімально життєздатної моделі фондового ринку є необхідним кроком для формування нового бачення капіталізації української економіки. Така модель має враховувати обмежений доступ до міжнародного фінансування, низьку довіру до традиційних інституцій, високий рівень ризику, а також недостатню обізнаність громадян щодо інвестиційних можливостей. У цьому контексті гнучкі підходи до моделювання фінансових рішень здатні забезпечити динамічну реакцію на виклики зовнішнього середовища та поступову еволюцію інституційної архітектури ринку на основі потреб користувачів.

Метою дослідження є обґрунтування доцільності застосування гнучких підходів до побудови саме концептуальної моделі фондового ринку, яка слугуватиме основою для подальшої розробки нормативних, організаційних і технологічних рішень.

Об'єкт дослідження: процес адаптації Agile-підходів у фінансовому секторі України.

Предмет дослідження: можливості використання гнучких методів для створення фондового ринку в умовах обмежених ресурсів.

Методологія дослідження. Використано методи системного аналізу, порівняльного аналізу, моделювання (побудова алгоритму запуску MVP (мінімально життєздатний продукт)) та контент-аналізу аналітичних звітів НКЦПФР і НБУ.

Результати дослідження: На першому етапі проаналізовано стратегічні документи щодо розвитку фондового ринку України, зокрема «Стратегію

розвитку фінансового сектору України до 2025 року» [1], де наголошено на необхідності створення сприятливих умов для фондового інвестування. Згідно з аналітичними оцінками, частка фондового ринку у фінансовій системі країни не перевищує 5% [2]. Як зазначають Голюк В. Я., Кузьмінський В. З. та Чумаченко О. Г. [3], розвиток фондового ринку в Україні стримується низькою ліквідністю, домінуванням боргових інструментів, валютними обмеженнями та високими воєнно-політичними ризиками.

На другому етапі досліджено сучасні ініціативи цифрової трансформації ринку капіталу, зокрема співпрацю Міністерства економіки України з компанією NASDAQ [4]. Особливу увагу приділено міжнародному досвіду — наприклад, у Литві створено блокчейн-пісочницю LBChain, а в Естонії — національну фінтех-пісочницю для регуляторного експериментування. Відповідно до звіту OECD, такі sandbox-рішення підвищують гнучкість регулювання та дозволяють державам ефективно тестувати фінансові інновації.

Додатково, з метою підвищення інвестиційної привабливості, в Україні впроваджуються механізми страхування іноземних інвестицій від воєнних та терористичних ризиків. Відповідні положення закріплені в оновленій редакції Закону України «Про фінансові механізми стимулювання експортної діяльності» [5]. Це може стати додатковим фактором зниження ризиків для потенційних учасників MVP-моделі фондового ринку.

На третьому етапі сформовано концепцію MVP українського фондового ринку. Вона включає: Цифрову платформу для торгівлі облігаціями МСБ (малого і середнього бізнесу); Верифікацію інвесторів через BankID та використання банківських рахунків; Застосування принципів Agile: запуск з мінімальним функціоналом, ітеративна адаптація та зворотний зв'язок.

У цьому контексті модель розглядається як багатокомпонентна система, що поєднує технічні, правові, організаційні та поведінкові елементи. Подібні підходи застосовувалися при створенні фінансових платформ типу Revolut, яка розпочинала з MVP і поетапно масштабувала свій функціонал через серії гіпотез і перевірок.

На четвертому етапі запропоновано покроковий алгоритм реалізації моделі:

1. Запуск спеціального правового режиму;
2. Визначення MVP-продукту — платформи для обігу облігацій МСБ;
3. Пілотування на обмеженій групі емітентів;
4. Збір зворотного зв'язку від інвесторів і регулятора;
5. Масштабування через інтеграцію з державними сервісами (Дія, BankID).

Аналогічну логіку було використано при виведенні на ринок компанії Monzo, яка спершу протестувала мінімальний функціонал на обмеженому колі користувачів, отримала зворотний зв'язок і лише потім масштабувалась.

П'ятий етап передбачає оцінку ефективності моделі за такими критеріями:

- кількість емітентів та інвесторів;
- обсяг первинних розміщень;
- технічна інтеграція з держсистемами.

Такий підхід узгоджується з принципами Agile-фінансового моделювання, що передбачає короткі ітерації, перевірку гіпотез та адаптацію рішень до змін середовища.

Шостий етап охоплює нормативну адаптацію та поступове закріплення результатів у законодавстві. Згідно з рекомендаціями Світового банку та OECD, sandbox-підходи дозволяють державам формувати політику на основі реальних експериментів, знижуючи бар'єри для інновацій і підвищуючи безпеку системи.

Практична значущість дослідження. Запропонований Agile-підхід у поєднанні з концепцією MVP дозволяє за умов обмежених ресурсів створити модель фондового ринку, яка може бути реалізована поетапно без необхідності значних інвестицій. Це створює можливості для: Розширення доступу до фінансування для МСБ; Розвитку цифрової фінансової інфраструктури; Формування довіри до інвестиційних механізмів; Поступової адаптації регуляторного середовища до інновацій

Висновки. Agile-підхід може стати основою для розбудови гнучкої, стійкої та орієнтованої на користувача фінансової інфраструктури в Україні. Ідея мінімально життєздатної моделі (MVP) фондового ринку є не лише теоретично обґрунтованою, а й практично досяжною — її реалізація можлива вже в межах чинного правового поля за умови ефективної координації між НКЦПФР, НБУ, Міністерством цифрової трансформації та іншими учасниками ринку.

Запропонована модель охоплює не тільки технічні аспекти (платформа), а й організаційні, правові, економічні та освітні елементи, що створює цілісну концепцію розвитку фондового ринку. Вона передбачає поетапне впровадження, починаючи з простих інструментів для МСБ, що дозволяє знизити бар'єри входу, мінімізувати ризики, адаптувати регуляторне середовище та сформувати початкову довіру до механізмів інвестування.

Успішність реалізації MVP-моделі може бути оцінена за кількома критеріями: кількість залучених підприємств, обсяг первинних розміщень, рівень інтересу з боку інвесторів, ефективність зворотного зв'язку з ринку та технічна інтеграція з державними сервісами. Крім того, модель має потенціал масштабування — як за інструментами, так і за категоріями учасників.

У довгостроковій перспективі це дозволить створити передумови для відновлення повноцінного фондового ринку, посилити внутрішнє інвестування, зменшити залежність від зовнішніх запозичень і сприяти економічній стабілізації країни.

Ключові слова: фондовий ринок, MVP, Agile-підходи, цифрова платформа, інвестування.

Список використаних джерел

1. Міністерство фінансів України. Стратегія розвитку фінансового сектору України до 2025 року. URL: https://mof.gov.ua/storage/files/Strategija_fincovogo_sectoru_ua.pdf
2. НКЦПФР. Аналітика ринку капіталу України. URL: <https://www.nssmc.gov.ua/news/insights/>
3. Голюк В. Я., Кузьмінський В. З., Чумаченко О. Г. Сучасний стан фондового ринку України

та перспективи його розвитку. *Економіка та суспільство*. 2024. № 64. С. 464–469. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-64-96>

4. Свириденко Ю. NASDAQ допомагатиме Україні розвивати ринки, підприємництво та доступ українських компаній до фінансування. Міністерство економіки України. 2024. URL: <https://www.me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=e7a58dc1-a123-49c4-ac17-120c5dc3bc51>

5. Закон України «Про фінансові механізми стимулювання експортної діяльності». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1792-19#Text>